

О. Д. Лазор , О. Я. Лазор , О. І. Яременко

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК ТЕРМІНІВ

**ZARZĄDZANIE PUBLICZNE
I ADMINISTROWANIE**

SŁOWNIK TERMINÓW POLSKO-UKRAIŃSKI

Київ
Видавництво Ліра-К
2020

*Схвалено Вченою радою
Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського
(протокол № 13 від 24 червня 2020 р.)*

Рецензенти:

В.І. Довгань – доктор наук з державного управління, професор, головний науковий співробітник відділу досліджень проблем державного управління у сфері прикордонної безпеки НДІ Державної прикордонної служби України;

В.В. Кононенко – доктор історичних наук, професор, професор кафедри правових наук та філософії Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Л 177 Лазор О. Д., Лазор О. Я., Яременко О. І. та ін. Публічне управління та адміністрування : польсько-український словник термінів : навч.-наук. вид. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 368 с.

Lazor O. D., Lazor O. Y., Yaremenko O. I. i in.

Zarządzanie publiczne i administrowanie : Słownik terminów polsko-ukraiński : publikacja edukacyjna i naukowa. K.: Wydawnictwo Lira-K, 2020. 368 s.

ISBN 978-617-7910-55-7

Пропонований до Вашої уваги словник ознайомлює з термінологічною системою теорії та практики публічного управління та адміністрування як цілісного міждисциплінарного наукового знання, зокрема з основами державного устрою, особливостями організації та функціонування системи органів публічної влади, існуючими проблемами та тенденціями розвитку, напрямми реформування публічного управління та адміністрування Польщі.

Матеріал зібрано та викладено відповідно до змісту програми навчання за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування», охоплено найрізноманітніші теми.

Адресовано фахівцям та широким читацьким колам. Видання може бути корисним для вивчення відповідного курсу для студентів та слухачів, які навчаються за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування»; аспірантів та докторантів, які досліджують особливості процесу державотворення обох держав; публічних службовців, які проходять стажування в органах публічної влади Польщі та України; громадських діячів, науковців та дослідників, які вивчають особливості публічного управління та адміністрування обох держав.

Proponowany słownik zapoznaje Państwo z terminologicznym systemem teorii i praktyki administracji publicznej i administracji jako całościowej interdyscyplinarnej wiedzy naukowej, w szczególności z podstawami struktury państwa, cechami organizacji i funkcjonowania systemu władz publicznych, istniejącymi problemami i trendami rozwoju, kierunkami reformy zarządzania publicznego i administrowania Rzeczypospolitej Polskiej.

Materiał jest gromadzony i prezentowany zgodnie z treścią programu szkoleniowego w specjalności «Zarządzanie publiczne i administrowanie», obejmuje różnorodne tematy.

Adresowany do specjalistów w szerokiego grona czytelników. Publikacja może być przydatna do studiowania odpowiedniego kursu dla studentów i stażystów z administracji publicznej; doktorantów, którzy badają osobliwości procesu budowania państwa obu państw; urzędników służby cywilnej odbywających staże w organach publicznych Polski i Ukrainy; osób publicznych, naukowców i badaczy badających osobliwości zarządzania publicznego i administrowania obu państw.

ISBN 978-617-7910-55-7

© Лазор О. Д., Лазор О. Я.,
Яременко О. І. та ін., 2020

© Видавництво Ліра-К, 2020

ПЕРЕДМОВА

Поняття «публічне управління та адміністрування» впродовж останніх років актуалізувалось в науковій та політичній сферах, широко використовується в теорії державно-управлінських наук, практиці державотворення України, Помітними віхами у цьому процесі стали різноманітні публікації та науково-комунікативні заходи, присвячені тематиці публічного управління та адміністрування.

Новий сплеск розвитку отримало поняття «публічне управління та адміністрування» нещодавно у навчальній сфері у зв'язку із запровадженням нової спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» для підготовки фахівців та наукових кадрів. Окрім цього, з метою підвищення конкурентоспроможності майбутніх випускників, у березні 2019 р. Міністерство освіти та науки України розширило перелік спеціальностей магістратури, для вступу на які необхідно скласти єдиний вступний іспит з іноземної мови (далі – ЄВІ) за технологією ЗНО. У 2018 р. ЄВІ склали майбутні магістри за спеціальностями 081 «Право» та 293 «Міжнародне право», обираючи для його здачі одну з мов: англійську, французьку, німецьку, що загалом передбачає вимірювання рівня володіння нею, зокрема в професійно орієнтованому вимірі. Означений перелік мов у 2019 р. доповнено іспанською та розширено перелік спеціальностей, до якого ввійшли серед інших, спеціальності 07 «Управління та адміністрування», 08 «Право», 28 «Публічне управління та адміністрування», 29 «Міжнародні відносини». Поділяючи позицію Міністерства освіти та науки України, вважаємо, що перелік іноземних мов необхідно доповнити польською, у професійному вивченні якої сприятиме пропоноване видання.

Публічне управління та адміністрування можна розглядати в декількох аспектах – як категорію державознавства, наукову сферу дослідження та спеціальність для підготовки фахівців, інноваційну навчальну дисципліну, сферу діяльності органів публічної влади, політиків, державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування. Водночас, необхідно враховувати і те, що поняття «публічне управління» та «адміністрування» є відокремленими категоріями, що мають самостійне змістове значення і

сфери використання яких є дотичними. Необхідно зауважити, що однозначного трактування поняття «публічного управління та адміністрування» на сьогодні немає у зв'язку із його багатомірністю, наявністю різних наукових підходів щодо сутності та дефініції, певними відставаннями теоретичних досліджень вітчизняної управлінської та юридичної наук в означеній сфері, розробленням інноваційних навчальних дисциплін у зв'язку із запровадженням нової спеціальності у закладах вищої освіти України.

Для авторів пропонованого видання задум створення професійних словників не є новим. Свого часу виданий перший в Україні словник із місцевого управління¹ (2003 р.), який витримав декілька перевидань (2004 р., 2006 р.). За співавторства опубліковано довідкові видання, зокрема «Енциклопедичний словник з державного управління»² (2010 р.) та «Енциклопедія державного управління»³ у 8-ми томах (2011 р.). Також за ініціативи авторів створений та виданий українсько-німецький словник⁴ з державного управління та місцевого самоврядування. Однак представлене видання вирізняється сферою дослідження, а саме публічного управління та адміністрування.

Репрезентоване видання «Публічне управління та адміністрування» сформоване у двох частинах: польсько-український та українсько-польський словник термінів. Пропоноване видання належить до двомовних перекладних галузевих словників. Підготовлена публікація є першим професійним польсько-українським та українсько-польським словником в історії українського словникарства⁵, можливо і в Польщі, оскільки аналоги авторам невідомі. Беручи до уваги важливість та необхідність знань іноземної мови, зокрема польської, уміння перекладати іноземні джерела на

---

¹ Лазор О. Д. Місцеве управління: поняття, терміни, визначення [Текст] : слов.-довід. / О. Д. Лазор, О. Я. Лазор. – Л. : ЛРІДУ УАДУ, 2003. – 366 с. – (Рек. МОН).

² Енциклопедичний словник з державного управління / Уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – 820 с.

³ Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – К. : НАДУ, 2011.

⁴ Лесечко Б. В., Михайлишин Л.Р. Словник термінів з державного управління та місцевого самоврядування / Б. В. Лесечко, Л.Р. Михайлишин. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2008. – 141 с.

⁵ Комова М. В. Українська термінографія (1948-2002): Бібліограф. покажчик. – Л.: Ліга-Прес, 2003. – 112 с.

основі набутих знань та практичного досвіду, враховуючи відсутність відповідних професійних тематичних словників, виникла потреба у його створенні.

У цьому словнику, який підготовлений як навчально-наукове видання, здебільшого, наведено значно ширший як за змістом, так і за формою викладу понятійно-категорійний апарат означеної сфери дослідження. У пропонованому виданні зібрано понад сім тисяч позицій, що репрезентують основні наукові поняття та терміни, політико-правові категорії, усталені твердження, дво- та багатокомпонентні термінологічні словосполучення, номенклатурні назви, загальнонавчальні та вузькогалузеві лексеми, вживані в цій галузі загальнонаукові, спеціальні та міжгалузеві наукові терміни, професіоналізми (професійна лексика), що є основою вивчення ділової мови публічного службовця, його діяльності, організації та функціонування органів публічної влади, а також відображають як історичні моменти державотворення, так і нові тренди публічного управління та адміністрування.

Особливістю та відмінністю є те, що в Польщі сфера публічного управління та адміністрування належить до юридичної спеціальності, а тому у словнику чимало понять, які використовують у юриспруденції. За твердженням авторів польського видання «Słownik pojęć w administracji publicznej»⁶, яке містить 155 термінів дотичних функціонування публічної адміністрації, загалом поняття адміністрації охоплює декілька наук: адміністративне право, політику та адміністрацію, а також управління. Польські науковці також наголошують на тому, що сучасне поняття публічної адміністрації вже давно вийшло за рамки вузького розуміння адміністративного права або ширшого – науки про управління. Адже теперішній підхід стосовно адміністрації враховує різні галузі науки разом зі специфічною для них методологічною перспективою. На їх думку, адміністрація сприймається як процес управління публічною сферою, в якій перетинаються різні площини: правові, психологічні, політичні, комунікаційні, маркетингові, економічні тощо.

З огляду на це, обраний спосіб викладу словника є інноваційним, оскільки окремо взяті поняття не завжди точно і повно передають специфіку публічного управління та адмініструван-

---

⁶ Słownik pojęć w administracji publicznej. Pod red. I. Wiczorek, J. Szymanka. – Łódź: Wydawnictwo NIST, 2018. – 263 s.

ня, зокрема автори наводять не лише інструментарій органів публічної влади, але і їх особливості прояву у досліджуваній сфері. Змістовий матеріал словника сформовано на основі дослідження законодавчих та інших нормативно-правових джерел Республіки Польща, сучасної наукової фахової літератури, аналізу суспільно-політичного життя польської спільноти впродовж останніх років, опрацювання довідкового матеріалу тощо.

Основна мета пропонованого словника – перекладаючи, розкриваючи значення польських слів українською мовою, і навпаки, донести до читача сутність та зміст публічного управління й адміністрування, сучасні напрями його розвитку та перетворення і не тільки в Польщі, але й в інших країнах, досвід яких вивчається. Задумом цього словника було не лише подання понять, категорій і термінів у словосполученнях, сентенціях з метою представлення особливостей їх використання, глибшого наукового пізнання та дослідження, але й акцентування на теоретико-правовому вимірі практичної діяльності органів публічної влади у різних сферах. Тому, зміст пропонованого видання загалом є міждисциплінарним, оскільки представлено словниковий запас різних навчальних дисциплін, які вивчаються в межах програми підготовки магістрів за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» зокрема: Соціальний розвиток, Політичні інститути і процеси, Комунікації в публічному адмініструванні, Право, Конституція та врядування, Планування розвитку територій, New Public Management та процеси децентралізації в Європі, Територіальне управління в умовах реформ, Методологія вироблення та прийняття управлінських рішень, Теорія організації, Адміністративний менеджмент, Публічне адміністрування, Кадрова політика та публічна служба, Публічні фінанси та ін.

Структура словника побудована на загально прийнятих засадах термінографії, які властиві двомовним словникам. Лексикон словника складається із заголовних слів, розміщених у словнику за алфавітним порядком. Заголовні слова наведені у початковій вихідній формі, тобто іменник – в однині, прикметник – у звичайному ступені порівняння, дієслово – здебільшого, у неозначеній формі (інфінітив). Якщо ж заголовне слово повторюється у сполученні, то воно замінюється знаком – (тильда). У цьому двомовному словнику подано не довільний переклад слів, а оптимальний еквівалент кожного з них іншою мовою з урахуванням сфери публічного управління та адміністрування.

Польська мова, як і українська, безперечно багата на словниковий запас. Водночас чимало сучасних тематичних розмовників, енциклопедій⁷ є у користуванні, однак професійних словників недостатньо, а у сфері публічного управління та адміністрування як такі – відсутні. Грунтуючись на існуючих термінологічних виданнях та аналізуючи значну кількість суспільно-політичних текстів, законодавчих та підзаконних актів, сайтів органів влади Республіки Польща та ЗМІ, авторами підготовлено цей словник, зміст якого торкається загалом найрізноманітніших сфер публічного життя кожної держави.

Тривала кропітка робота над словником значно ускладнювалась як історичними особливостями публічного управління та адміністрування обох держав, так і динамічністю чинного законодавства, процесів реформування органів державної влади та місцевого самоврядування, становленням політичного управління громадянським суспільством. З огляду на це, у словнику, наприклад, представлено назви органів влади одного рівня різних історичних періодів, що відображають особливості вироблених рішень під впливом певних чинників, пошуки науковців і тогочасних політиків, а також трансформаційні процеси державотворення.

Через призму розвитку Польщі як багатовікового сусіда та партнера, Україна спостерігає її становлення як повноправного члена Європейського Союзу. Починаючи від 2014 року, польська економіка виросла на 22 % (з яких 2,5% є внеском українських працівників), що є результатом значно ефективнішого публічного управління та адміністрування. З огляду на це, чимало понять та тверджень, представлених у словнику, демонструють становлення взаємовідносин між Республікою Польща та країнами-членами ЄС, між владними інституціями різних ієрархічних управлінських рівнів, їх взаємозв'язки з польським народом, проблеми та напрями співіснування з одного боку – з метою дотримання законодавства ЄС, та з другого – дотримання принципу незалежності Польщі, соту річницю нещодавно якої відзначали. Україна, затвердивши європейський напрям свого розвитку, зобов'язана вивчати польський досвід публічного управління та адміністрування, чому і сприятиме пропоноване видання.

---

⁷ Encyklopedia zarządzania. URL: <https://mfiles.pl/pl/index.php>; Encyklopedia prawa administracyjnego / red. M. Domagała, A. Haładyj, S. Wrzosek. – Warszawa, 2010; Stahl M., Jaworska-Dębska B. (red.) Encyklopedia Samorządu Terytorialnego dla każdego, Ustrój, część 1, Difin. – Warszawa, 2010.

Цей словник укладений для всіх, хто навчається та викладає за спеціальностями «Публічне управління та адміністрування», «Правознавство», а також студіює польську мову. Видання спрямоване і на полегшення адаптаційного періоду, вивчення та сприйняття польського соціуму для українських студентів, які навчаються у Польщі чи працюють там. До речі, Польща й надалі, поряд із Словаччиною, Великобританією, Чехією, Угорщиною та Молдовою, залишається привабливою для українців державою. За результатами опитування⁸ у 2019 р. серед компромісів, прийнятними при виборі роботи за кордоном, 64 % українців вказують на готовність отримувати додаткову освіту та / або вивчити мову тієї країни, де мають бажання працювати, що на 9 % є вищим у порівнянні з 2018 р.

Словник спрямовує на розвиток умінь користуватися фаховою науковою літературою, нормативно-правовою джерельною базою. Видання узагальнює багаторічний практичний досвід перекладацької та викладацької діяльності авторів. Значна частина зібраного матеріалу була використана під час підготовки до лекційних та практичних занять.

Зважаючи на те, що у пропонуваному виданні зроблено спробу максимально повно відобразити сучасний професійний понятійно-термінологічний апарат, автори не претендують на вичерпність поданого матеріалу в силу об'єктивних причин.

Автори висловлюють вдячність усім, хто порадами та рекомендаціями допоміг у формуванні цього словника на різних етапах роботи над ним. Ураховуючи, що це видання є першим досвідом формування польсько-українського словника з публічного управління та адміністрування, автори будуть вдячні за всі критичні зауваги, поради та побажання, що уможливить його покращення надалі.

---

⁸ Опитування, яке проводилось серед користувачів порталу hh.ua | grc .
URL: <https://lviv.hh.ua/article/25649>

PRZEDMOWA

Pojęcie «zarządzanie publiczne i administrowanie» w ostatnich latach stało się aktualne w sferze naukowej i politycznej, jest szeroko stosowane w teorii nauk o zarządzaniu państwem, praktyce formacji państwowej na Ukrainie. Ważnymi kamieniami milowymi w tym procesie były różne publikacje oraz wydarzenia naukowe i komunikacyjne na temat zarządzania publicznego i administrowania.

Pojęcie «zarządzanie publiczne i administrowanie» zyskało ostatnio nowy impuls w dziedzinie edukacji w związku z wprowadzeniem nowej specjalności 281 «Zarządzanie publiczne i administrowanie» w celu szkolenia specjalistów i badaczy. Ponadto, w celu zwiększenia konkurencyjności przyszłych absolwentów, w marcu 2019 r. Ministerstwo Edukacji i Nauki Ukrainy poszerzyło listę specjalizacji magisterskich, na które należy zdać jedyny egzamin wstępny z języka obcego (dalej – JWO) za technologią ZNO (zewnętrzna niepodległa ocena). W 2018 r. JWO zdawali przyszli magistrzy w specjalnościach 081 «Prawo» i 293 «Prawo międzynarodowe», decydując się na zaliczenie jednego z języków: angielskiego, francuskiego, niemieckiego, co zasadniczo wiąże się z mierzaniem poziomu biegłości w tym zakresie, w szczególności w wymiarze zorientowanym zawodowo. Podana lista języków w 2019 r. została uzupełniona o język hiszpański, a lista specjalizacji została rozszerzona, która obejmowała m.in. specjalności 07 «Zarządzanie i administrowanie», 08 «Право», 28 «Zarządzanie publiczne i administrowanie», 29 «Stosunki międzynarodowe». Podzielając stanowisko Ministerstwa Edukacji i Nauki Ukrainy, uważamy, że listę języków obcych należy uzupełnić o język polski, którego profesjonalne studia przyczynią się proponowana publikacja.

Zarządzanie publiczne i administrowanie można rozpatrywać w kilku aspektach – jako kategorię wiedzy o państwie, dziedziny badań naukowych i specjalizacji szkoleniowej, innowacyjnej dyscypliny, zakresu władz publicznych, polityków, urzędników państwowych i pracowników samorządowych. Jednocześnie należy wziąć pod uwagę, że pojęcia «zarządzanie publiczne» i «administrowanie» są odrębnymi kategoriami, które mają niezależne znaczenie semantyczne i których obszary zastosowania są styczne. Należy zauważyć, że jednoznacznej interpretacji pojęcia «zarządzanie publiczne i administrowanie» dziś nie ma w związku z jego wielowymiarowością, obecnością różnych

naukowych podejść do istoty i definicji, pewnych zaległości w teoretycznych badaniach zarządzania krajowego i prawa w tej dziedzinie, rozwoju innowacyjnych dyscyplin w związku z wprowadzeniem nowej specjalizacji w szkolnictwie wyższym na Ukrainie.

Dla autorów proponowanej publikacji pomysł stworzenia profesjonalnych słowników nie jest nowy. Kiedyś opublikowano pierwszy słownik zarządzania lokalnego na Ukrainie⁹ (2003 r.), który wytrzymał kilka przedruków (2004 r., 2006 r.). W współautorstwie opublikowano publikacje referencyjne, w szczególności «Słownik encyklopedyczny zarządzania państwowego»¹⁰ (2010 r.) oraz «Encyklopedia zarządzania państwowego»¹¹ w 8 tomach (2011 r.). Również z inicjatywy autorów utworzono i opublikowano słownik ukraińsko-niemiecki¹² z zarządzania państwowego i samorządu terytorialnego. Prezentowana publikacja różni się jednak zakresem badań, a mianowicie zarządzaniem publicznym i administrowaniem.

Reprezentowana publikacja «Zarządzanie publiczne i administrowanie» składa się z dwóch części: polsko-ukraińskiego i ukraińsko-polskiego słownika terminów. Proponowane wydanie należy do dwujęzycznych przetłumaczonych słowników branżowych. Przygotowana publikacja jest pierwszym profesjonalnym słownikiem polsko-ukraińskim i ukraińsko-polskim w historii ukraińskiego słownictwa¹³ (być może także w Polsce), ponieważ analogi do autorów są nieznane. Biorąc pod uwagę znaczenie i konieczność znajomości języka obcego, w szczególności polskiego, umiejętności tłumaczenia obcych źródeł na podstawie zdobytej wiedzy i doświadczenia praktycznego, uwzględniając brak odpowiednich profesjonalnych słowników tematycznych, istniała potrzeba jego stworzenia.

---

⁹ Lazor O. D. Zarządzanie lokalne: pojęcia, terminy, definicje [Tekst] : słow.-ref. / O. D. Lazor, O. Y. Lazor – L. : LRIDU UADU, 2003. – 366 c. – (Rek. MEN Ukrainy).

¹⁰ Słownik encyklopedyczny zarządzania państwowego / Ułoż. : Y. P. Surmin, V. D. Bakumenko, A. M. Mykhnenko i in. ; za red. Y. V. Kovbasiuk, V. P. Troshchynskiy, Y. R. Surmin. – K. : NADU, 2010. – 820 s.

¹¹ Encyklopedia zarządzania państwowego : w 8 t. / Nar. akad. zarz. państ. przy Prezydencie Ukrainy ; nauk. koleg. red. : Y. V. Kovbasiuk (przewodniczący) i in. – K. : NADU, 2011.

¹² Lesechko B. V., Mykhailyshyn L.R. Słownik pojęć z zarządzania państwowego i samorządu terytorialnego / B. V. Lesechko, L.R. Mykhailyshyn. – Lwów : LRIDU NADU, 2008. – 141 s.

¹³ Komova M. V. Ukraińska terminografia (1948-2002): Indeks bibliograf. – L.: Liga-

W tym słowniku, przygotowanym w większości jako publikacja edukacyjna i naukowa, zawarto znacznie szerszą treść i formę prezentacji aparatu pojęciowego i kategoriycznego określonej branży badań. Proponowana publikacja zawiera ponad siedem tysięcy pozycji reprezentujących główne terminy i pojęcia naukowe, kategorie polityczne i prawne, ustalone stwierdzenia, dwu- i wieloskładnikowe frazy terminologiczne, nazwy nomenklatury, powszechnie używane i leksemę wąskozakresowe stosowane w tej dziedzinie, specjalne i międzysektorowe terminy naukowe, profesjonalizmy (słownictwo zawodowe), które są podstawą do nauki języka biznesowego urzędnika publicznego, jego działalności, organizacji i funkcjonowania władz publicznych, a także odzwierciedlają zarówno historyczne momenty formowania się państwa, jak i nowe trendy zarządzania publicznego i administrowania.

Osobliwością i różnicą jest to, że w Polsce branża zarządzania publicznego i administrowania należy do specjalności prawnej, dlatego w słowniku istnieje wiele pojęć stosowanych w prawoznawstwie. Według autorów polskiej edycji «Słownik pojęć w administracji publicznej»¹⁴, która zawiera 155 terminów związanych z funkcjonowaniem administracji publicznej, ogólnie pojęcie administracji obejmuje kilka nauk: prawo administracyjne, politykę i administrację, a także zarządzanie. Polscy uczeni podkreślają również, że współczesne pojęcie administracji publicznej od dawna wykracza poza wąskie rozumienie prawa administracyjnego lub szersze – naukę zarządzania (ponieważ obecne podejście do administracji uwzględnia różne dziedziny nauki wraz z ich specyficzną perspektywą metodologiczną). Według nich administracja jest postrzegana jako proces zarządzania sferą publiczną, w której przecinają się różne płaszczyzny: prawna, psychologiczna, polityczna, komunikacyjna, marketingowa, ekonomiczna i in.

W związku z tym wybrany sposób prezentacji słownika jest innowacyjny, ponieważ poszczególne pojęcia nie zawsze dokładnie i całkowicie oddają specyfikę zarządzania publicznego i administrowania. W szczególności autorzy przytaczają nie tylko narzędzia władz publicznych, ale także ich cechy przejawów w obszarze badań. Treść słownika powstaje na podstawie badań źródeł legislacyjnych i innych źródeł normatywnych i prawnych Rzeczypospolitej Polskiej, nowoczesnej naukowej literatury fachowej, analizy życia społeczno-poli-

---

Press, 2003. – 112 s.

¹⁴ Słownik pojęć w administracji publicznej. Pod red. I. Wieczorek, J. Szymanka. – Łódź: Wydawnictwo NIST, 2018. – 263 s.

tycznego społeczeństwa polskiej w ostatnich latach, opracowania materiałów referencyjnych i innych.

Głównym celem proponowanego słownika jest tłumaczenie, ujawnienie znaczenia polskich słów na język ukraiński i odwrotnie, przekazanie czytelnikowi istoty i treści zarządzania publicznego i administrowania, nowoczesne kierunki jego rozwoju i transformacji nie tylko w Polsce, ale także w innych krajach, których doświadczenie jest studiowane. Ideą tego słownika było nie tylko przedstawienie pojęć, kategorii i terminów we frazach, maksymach w celu przedstawienia cech ich zastosowania, głębszej wiedzy naukowej i badań, ale także podkreślenie teoretycznego i prawnego wymiaru praktycznych działań władz publicznych w różnych dziedzinach. Dlatego treść proponowanej publikacji jest zasadniczo interdyscyplinarna, ponieważ zawiera słownictwo różnych dyscyplin edukacyjnych, które studiowane są w ramach programu przygotowania magistrów wg specjalności «Zarządzanie publiczne i administrowanie» zwłaszcza: Rozwój społeczny; Instytucje i procesy polityczne; Komunikacja w administracji publicznej; Prawo, Konstytucja i rządzenie; Planowanie przestrzenne; New Public Management oraz procesy decentralizacji w Europie; Zarządzanie terytorialne w warunkach reform; Metodologia opracowywania i przyjmowania decyzji administracyjnych; Teoria organizacji; Zarządzanie administracyjne; Publiczne administrowanie, Polityka kadrowa i służba publiczna, Finanse publiczne i in.

Struktura słownika zbudowana jest na ogólnie przyjętych zasadach terminografii, które są nieodłączne od dwujęzycznych słowników. Leksykon słownika składa się ze słów tytułowych ułożonych w słowniku w kolejności alfabetycznej. Słowa tytułowe podane są w początkowej formie źródłowej, tj. rzeczownik – w liczbie pojedynczej, przymiotnik – w zwykłym stopniu porównania, czasownik – najczęściej w nieokreślonej formie (bezokolicznik). Jeśli słowo tytułowe jest powtarzane w kombinacji, jest zastępowane znakiem – (tylda). Ten dwujęzyczny słownik nie zapewnia dowolnego tłumaczenia słów, ale optymalny odpowiednik każdego z nich w innym języku z uwzględnieniem branży zarządzania publicznego i administrowania.

Polski, podobnie jak ukraiński, jest niewątpliwie bogaty w słownictwo. Jednocześnie istnieje wiele współczesnych rozmówek tematycznych i encyklopedii¹⁵, nie ma jednak wystarczającej liczby profesjonalnych słowników, a w dziedzinie zarządzania publicznego i

¹⁵ Encyklopedia zarządzania. URL: <https://mfiles.pl/pl/index.php>; Encyklopedia

administrowania – nie ma żadnych. W oparciu o istniejące publikacje terminologiczne i analizując znaczną liczbę tekstów społeczno-politycznych, przepisów ustawowych i wykonawczych, stron internetowych władz publicznych Polski i Ukrainy, mediów, autorzy przygotowali ten słownik, którego treść obejmuje najbardziej różnorodne dziedziny życia publicznego każdego kraju.

Długoletnia żmudna praca nad słownikiem była znacznie skomplikowana ze względu na historyczne cechy zarządzania publicznego i administrowania obu państw, a także dynamikę obecnego ustawodawstwa, procesów reformowania organów władzy publicznej, kształtowanie się politycznego zarządzania społeczeństwem obywatelskim. W związku z tym słownik przedstawia na przykład nazwy organów władzy jednego poziomu różnych okresów historycznych, odzwierciedlając cechy decyzji pod wpływem pewnych czynników, poszukiwania ówczesnych naukowców i polityków, a także transformacyjne procesy formowania się państwa.

Przez pryzmat rozwoju Polski jako wielowiekowego sąsiada i partnera Ukraina jest świadkiem jej kształtowania jako pełnoprawnego członka Unii Europejskiej. Od 2014 r. Polska gospodarka wzrosła o 22 % (z czego 2,5 % to wkład ukraińskich pracowników), co jest wynikiem skuteczniejszego zarządzania publicznego i administrowania. Biorąc to pod uwagę, wiele pojęć i oświadczeń zawartych w słowniku pokazuje tworzenie relacji między Rzeczpospolitą Polską a państwami członkowskimi UE, między instytucjami rządowymi różnych hierarchicznych szczebli zarządzania, ich relacji z narodem polskim, problemy i obszary współistnienia z jednej strony – w celu zachowania zgodności z prawem UE, a z drugiej – w celu przestrzegania zasady niepodległości Polski, której niedawno obchodzono setną rocznicę. Po zatwierdzeniu europejskiego kierunku rozwoju Ukraina jest zobowiązana do przestudiowania polskich doświadczeń zarządzania publicznego i administrowania – dla tego proponowana publikacja przyczyni się.

Słownik ten jest opracowany dla każdego, kto studiuje i uczy za specjalnociami «Zarządzanie publiczne i administrowanie», «Prawoznawstwo», a także studiuje język polski. Publikacja ma również na celu ułatwienie okresu adaptacyjnego, nauki i postrzegania polskiego społeczeństwa dla ukraińskich studentów studiujących w Polsce

---

prawa administracyjnego / red. M. Domagała, A. Haładaj, S. Wrzosek. – Warszawa, 2010; Stahl M., Jaworska-Dębska B. (red.) Encyklopedia Samorządu Terytorialnego dla każdego, Ustrój, część 1, Difin. – Warszawa, 2010.

lub pracujących tam. Nawiasem mówiąc, Polska wraz ze Słowacją, Wielką Brytanią, Czechami, Węgrami i Mołdawią pozostaje atrakcyjnym krajem dla Ukraińców. Wyniki ankietowania¹⁶ w 2019 r. wśród akceptowalnych kompromisów przy wyborze pracy za granicą 64 % Ukraińców deklaruje chęć uzyskania dodatkowego wykształcenia i / lub nauki języka kraju, w którym chce pracować, czyli o 9 % więcej niż w 2018 r.

Słownik kieruje do rozwijania umiejętności korzystania z profesjonalnej literatury naukowej, bazy źródeł regulacyjnych. Publikacja podsumowuje wieloletnie praktyczne doświadczenie przekładu i działalności dydaktycznej autorów. Duża część zebranego materiału została wykorzystana w ramach przygotowań do wykładów i zajęć praktycznych.

Biorąc pod uwagę, że proponowana publikacja stara się w pełni odzwierciedlić nowoczesny profesjonalny aparat koncepcyjny i terminologiczny, autorzy nie twierdzą, że ten materiał jest kompletny z przyczyn obiektywnych.

Autorzy są wdzięczni wszystkim, którzy pomagali poradami i zaleceniami w tworzeniu tego słownika na różnych etapach pracy nad nim. Biorąc pod uwagę, że to wydanie jest pierwszym doświadczeniem w tworzeniu polsko-ukraińskiego słownika z zarządzania publicznego i administrowania, autorzy będą wdzięczni za wszystkie krytyczne uwagi, porady i życzenia, które pozwolą na dalszą poprawę.

---

¹⁶ Ankietowanie, przeprowadzone wśród użytkowników portalu hh.ua | gre .
URL: <https://lviv.hh.ua/article/25649>

ALFABET POLSKI

A a	Ą ą	B b	C c
Ć ć	D d	E e	Ę ę
F f	G g	H h	I i
J j	K k	L l	Ł ł
M m	N n	Ń ń	O o
Ó ó	P p	R r	S s
Ś ś	T t	U u	W w
Y y	Z z	Ż ż	Ź ź

A

---

abdykacja administracji publicznej z danej sfery zarządzania publicznego – відмова (відхід, зречення) публічної адміністрації від певної сфери публічного управління

abdykować – зректись, відмовитись

absolutorium – абсолюторіум

absolutorium praw człowieka – абсолюторіум прав людини

adaptacja metod i technik zarządzania stosowanych w sektorze prywatnym do warunków zarządzania organizacjami publicznymi – адаптація методів та технологій управління, що застосовуються у приватному секторі, до умов управління публічними організаціями

administracja – адміністрація

administracja architektoniczno-budowlana – архітектурно-будівельна адміністрація

administracja bezpieczeństwa i porządku publicznego – адміністрація безпеки та громадського порядку

administracja centralna – центральна адміністрація, центральне управління

administracja centralna i terenowa – центральна та територіальна адміністрація

administracja cywilna – цивільна адміністрація

administracja elektroniczna – електронний уряд, електронне адміністрування

administracja fundacji – адміністрація фундації

administracja globalna i regionalna – глобальна та регіональна адміністрація

administracja gminna i Nowe Zarządzenie Publiczne – гмінна адміністрація та новий публічний менеджмент

administracja infrastruktury (właścielska, zawiadowcza, zarządzająca) – адміністрація інфраструктури (власницька (майнова), відомча, управлінська)

administracja ingerująca (policyjna, reglamentacyjna) – втручальна адміністрація (поліційна, регламентаційна)

administracja jako organizacja – адміністрація як організація

administracja jest zespołem działań, czynności i przedsięwzięć organizatorskich i wykonawczych, prowadzonych na rzecz realizacji interesu publicznego przez różne podmioty, organy i instytucje, na podstawie ustawy i w określonych prawem formach – адміністрація є сукупністю організаційних та виконавчих дій, заходів та намірів, що здійснюються для реалізації суспільних інтересів різними суб'єктами, органами та установами на підставі закону та у визначених правових формах

administracja klasyczna (porządkowo-reglamentacyjna) – класична адміністрація (порядково-регламентаційна)

administracja międzynarodowa (np. administracja UE) – міжнародна адміністрація (наприклад, адміністрація ЄС)

administracja morska – морська адміністрація

administracja nie jest władztwo ustawodawcze i nie jest władztwo sądownicze – адміністрація не є ні законодавчою владою, ні судовою владою

administracja niepubliczna (np. administracja prywatnego szpitala, uczelni niepublicznej) – неpubлічна адміністрація (наприклад, адміністрація приватної лікарні, приватного вищого навчального закладу)

administracja niewładcza – адміністрація, яка немає владних повноважень (невладна адміністрація)

administracja ochrony zdrowia – адміністрація охорони здоров'я

administracja państwowa – державна адміністрація, державне управління

administracja partii politycznej – адміністрація політичної партії

administracja prezydenta – адміністрація президента

administracja prywatna – приватна адміністрація

administracja przedsiębiorstwa prywatnego – адміністрація приватного підприємства

administracja przyjazna obywatelom – адміністрація, приязна (привітна, дружня) до громадян

administracja publiczna (rządowa i samorządowa) – публічна адміністрація (урядова (державна) і самоврядна (органів місцевого самоврядування))

- administracja publiczna** działa dla dobra wspólnego, czyli w interesie publicznym – публічна адміністрація працює на загальне благо, тобто в інтересах суспільства
- administracja publiczna** funkcjonuje w obrębie władzy wykonawczej – публічна адміністрація функціонує в межах виконавчої влади
- administracja publiczna** jako określona struktura organizacyjna, oparta na hierarchicznym podporządkowaniu organów władzy – публічна адміністрація як специфічна організаційна структура, заснована на ієрархічній підпорядкованості органів влади
- administracja publiczna** jako «organizacja inteligentna» – публічна адміністрація як «розумна організація»
- administracja publiczna** jako organy władzy i ich działalność w procesie administrowania – публічна адміністрація як органи влади та їх діяльність у процесі адміністрування
- administracja publiczna** jako podmioty zespolone lub niezespolone działające bezpośrednio w imieniu państwa, albo w imieniu samorządu terytorialnego – публічна адміністрація як спільні або асоційовані суб'єкти, що діють безпосередньо від імені держави або від імені місцевого самоврядування
- administracja publiczna** jako uczestnik procesu wykonywania zadań publicznych – публічна адміністрація як учасник процесу виконання публічних завдань
- administracja publiczna** nie może kierować się względami wyłącznie ekonomicznymi – публічна адміністрація не може керуватися винятково економічними міркуваннями
- administracja publiczna** stanowi prawnie wyodrębnioną część aparatu państwowego i należy do władzy wykonawczej – публічна адміністрація є юридично відокремлена частина державного апарату і належить до виконавчої влади
- administracja publiczna** w znaczeniu podmiotowym oznacza działalność organów administracji – публічна адміністрація в суб'єктному розумінні означає діяльність адміністративних органів
- administracja publiczna** w znaczeniu przedmiotowym oznacza opartą na prawie działalność mającą na celu realizację zadań publicznych – публічна адміністрація у предметному значенні означає діяльність, що ґрунтується на праві та спрямована на реалізацію суспільних завдань

administracja rządowa – державна адміністрація, державне управління

administracja rządowa ogólna (administracja ogólna) – загальна державна адміністрація (загальна адміністрація)

administracja rządowa specjalna (administracja specjalna) – спеціальна державна адміністрація (спеціальна адміністрація)

administracja samorządowa – адміністрація самоврядування (самоврядна)

administracja skarbowa – податкова адміністрація

administracja stowarzyszenia – адміністрація асоціації

administracja świadcząca (np. w sferze pomocy i zabezpieczenia społecznego, dostępu do urzędów komunalnych) – адміністрація забезпечувальна (обслуговуюча) (наприклад, у сфері допомоги та соціального забезпечення, доступу до комунальних закладів)

administracja szkoły niepublicznej – адміністрація недержавної школи

administracja terytorialna – територіальна адміністрація, територіальне управління

administracja usług – адміністрація послуг

administracja w samorządzie – адміністрація в органах місцевого самоврядування

administracja wewnętrzna – внутрішня адміністрація

administracja wewnętrzna urzędu wojewódzkiego, sądu, czy przedsiębiorstwa – внутрішня адміністрація воєводської канцелярії, суду чи підприємства

administracja władcza – адміністрація, яка має владні повноваження (владна адміністрація)

administracja władcza posługuje się typowymi środkami przymusu – адміністрація, яка має владні повноваження, використовує типові засоби примусу

administracja wojskowa – військова адміністрація

administracja zakładu opieki zdrowotnej – адміністрація медичного закладу

administracja zdecentralizowana – децентралізована адміністрація

administracja zespolona i niezespolona – адміністрація об'єднана і необ'єднана

administracji samorządu terytorialnego – адміністрації органів територіального самоврядування

administracyjna regulacja działalności gospodarczej – адміністративне регулювання господарської діяльності

administracyjnoprawna metoda regulacji – адміністративно-правовий метод регулювання

administracyjnoprawna reglamentacja tzw. wolnych zawodów – адміністративно-правове регулювання так званих вільних професій

administracyjnoprawne formy zwalczania chorób zakaźnych i zakażeń – адміністративно-правові форми боротьби з інфекційними хворобами та інфекціями

administracyjnoprawne instrumenty – адміністративно-правові інструменти

administracyjnoprawne uwarunkowania polityki przestrzennej – адміністративно-правові умови просторової політики

administracyjnoprawny status – адміністративно-правовий статус

administrator – адміністратор

administrator bazy danych – адміністратор бази даних

administrator danych osobowych – адміністратор персональних даних

administrator sieci – адміністратор мережі

administrator systemu – адміністратор системи

administrowanie – адміністрування

administrowanie a zarządzanie – адміністрування та управління

administrowanie bazami danych – адміністрування базами даних

administrowanie i zarządzanie w sektorze publicznym – адміністрування та управління у публічному секторі

administrowanie nieruchomościami – адміністрування майном

administrowanie stronami internetowymi – адміністрування веб-сайтами

administrowanie świadczeniami socjalnymi – адміністрування соціальними виплатами

adres do korespondencji – поштова адреса (для кореспонденції)

adres poczty elektronicznej – адреса електронної пошти

adres zamieszkania kandydata – адреса кандидата